

Overzicht programma's politieke partijen TK23 uitgebreid

PVDA/GL

Thema	Standpunten
Arbeidsmigratie	Door hogere lonen en betere arbeidsvoorwaarden zorgen we ervoor dat vies en gevaarlijk werk verdwijnt, waardoor uitbuiting van arbeidsmigranten verdwijnt en arbeidsmigratie dus ook afneemt.
	Niet langer toestaan dat werkgevers kosten en risico's van ongereguleerde arbeidsmigratie afwentelen op de samenleving (leefbaarheid van wijken die onder druk staat, omdat werkgevers hun arbeidsmigranten niet goed huisvesten etc.)
	Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs gebruiken om werkgevers te verplichten 85% van de werknemers in dienst te nemen: arbeidsmigranten krijgen eerder een vaste baan.
	Arbeidsmigranten loskoppelen van hun opdrachtgevers op het gebied van vervoer, zorgverzekering en huisvesting.
	Doelgroepenbeleid: draagkracht van arbeidsmigratie van de omgeving wordt door een bedrijfseffectrapportage onderzocht.
	Sociaaleffectrapportage voor arbeidsmigratie.
	Europees sociaal zekerheidsnummer om te controleren of werkgevers voldoende premies afdragen.
	Niet faciliteren van grootschalige arbeidsmigratie buiten de EU.
	De aanbevelingen van het rapport-Roemer om de uitbuiting van arbeidsmigranten te stoppen voeren we versneld uit, maar we gaan een stap verder.
	Malafide uitzendbureaus hebben geen plek in Nederland. We voeren een vergunningplicht voor uitzendbureaus in, waarbij de vergunning wordt verleend door een publieke instelling en jaarlijks moet worden vernieuwd. Uitzendbureaus die arbeidsmigranten blijken uit te buiten of uitzendkrachten in te zetten onder illegale arbeidsomstandigheden, verliezen hun vergunning. Daarnaast zetten we ons in voor herziening van de Europese Uitzendrichtlijn, zodat ook in Europa betere regels komen voor internationaal opererende uitzendbureaus. Inleners die met een niet-gecertificeerd uitzendbureau werken kunnen boetes verwachten.
	Uitzendbureaus die arbeidsmigranten uitbuiten of uitzendkrachten in te zetten onder illegale arbeidsomstandigheden verliezen hun vergunning.
	Herziening Europese Uitzendrichtlijn, zodat in Europa betere regels komen voor internationaal opererende uitzendbureaus.
	Werkenden creëren de winsten van bedrijven. Daarom voeren we voor bedrijven met meer dan honderd werknemers een winstdelingsregeling in die we koppelen aan de winstuitkering voor aandeelhouders: hoe hoger de uitkering voor aandeelhouders, hoe hoger de uitkering voor werkenden.
Bestaanszekerheid	Verruimen bestaanszekerheidbeleid.
	Verhogen minimumloon stapsgewijs naar € 16 per uur.
	Werkgarantiefonds: door werkgevers en overheid gevuld fonds dat werknemers garantie biedt om omscholing, financiële compensatie bij inkomensverlies etc.
	Huis van de Arbeid: in elke regio een plek waar mensen samenkomen met vragen over werk, loopbaan etc.
	Van-werk-naar-werktrajecten.

	Overheid stimuleert het aanbieden van vaste contracten door de looptijd van aanbestedingen en subsidies te verlengen.
	Drie soorten contracten: 1. Werknemer 2. Uitzendkracht 3. Zzp'er
	Einde aan draaideurconstructies: werkgevers mogen maximaal twee tijdelijke contracten aanbieden binnen twee jaar en onderbrekingstermijn wordt verlengd naar vijf jaar.
	Verkorten van de duur van fases binnen uitzendwerk: Fase A van 78 weken naar 26, fase B van drie jaar naar twee jaar en fase C onbepaalde tijd bij dezelfde inlener aan de slag.

VVD

Thema	Standpunten
Arbeidsmigratie	De huidige regeling voor de maximale werkduur van asielzoekers blijft in stand.
	Kritischer zijn welke arbeidsmigranten (van buiten de EU) onze samenleving wel kan gebruiken en welke niet.
	Werkgevers hebben de verantwoordelijkheid om eerst binnen het onbenutte arbeidspotentieel in Nederland op zoek te gaan naar werknemers.
	Werkgevers hebben meer verantwoordelijkheid voor het welzijn van arbeidsmigranten die door hun toedoen naar Nederland zijn gehaald, en niet de samenleving.
	We scherpen de eisen aan om als arbeidsmigrant naar Nederland te komen.
	We voeren een apart stelsel van sociale zekerheid in voor arbeidsmigranten van buiten de EU.
	Registratie van arbeidsmigratie verbeteren. Als misstanden in sectoren blijven bestaan, voeren we een uitzendverbod in.
	Dak- en thuisloze arbeidsmigranten worden sneller teruggestuurd naar huis.
	Malafide uitzendbureaus hard aanpakken – voorzetten van de commissie-Roemer, en een bestuursrechtelijk verbod voor malafide uitzendondernemers die meerdere malen zijn bestraft.
	Oneigenlijk gebruik van de A1-route direct stoppen, en in Europa agenderen.
Werk	Willen we de belasting op werk verlagen, zodat middengroepen er meer op vooruitgaan en het loont om (meer) te gaan werken. We verruimen de werkkostenregeling, zodat werkgevers hun personeel kunnen belonen, bijvoorbeeld met een meerurenbonus.
	Willen meer mogelijkheden creëren om werknemers meer mee te laten delen in de winst die het bedrijf maakt.
	In Nederland zou je met een voltijdsbaan rond moeten kunnen komen. We stellen onszelf het doel om werkende armoede zo snel mogelijk terug te dringen. Om dit te bereiken verhogen we het minimumloon.
	Meer zekerheid willen bieden aan mensen die in een flexibel contract zitten en meer wendbaarheid willen geven aan ondernemers om een goede werkgever te kunnen zijn.
	Als een werkgever iemand moet laten gaan, maar de werknemer helpt bij het vinden van een nieuwe baan, hoeft de werkgever geen transitievergoeding te betalen.
	Het aannemen van iemand die lang niet gewerkt heeft, kent risico's voor een werkgever. We laten de overheid een deel van dit risico dragen, zodat meer werkgevers deze groep een kans gaan bieden. We vragen een bijdrage van bedrijven en de overheid om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen.
	Aanpakken arbeidsdiscriminatie.

SP

Thema	Standpunten
Werk	Niet alleen bestuurders en aandeelhouders, maar ook alle medewerkers krijgen voortaan recht op een deel van de winst.
	Wij verlagen de inkomstenbelasting voor iedereen tot en met een modaal inkomen en verhogen het minimumloon tot 16 euro per uur.
	De bestuurders van bedrijven die belasting ontduiken, worden strafrechtelijk vervolgd.
	We draaien de nieuwe pensioenwet (het casinopensioen) terug. We verlagen de AOW-leeftijd naar 65 jaar.
	We sluiten een akkoord met de vakbonden en de werkgevers om de loonachterstand van de afgelopen decennia voor alle werknemers in te halen. Salarissen van topbestuurders in het bedrijfsleven worden onder een cao gebracht en getemperd.
	We stoppen met de uitbuiting van werknemers, door een einde te maken aan alle vormen van onzekere arbeidscontracten, zoals nulurencontracten.
Arbeidsmigratie	Zorgen er daarom voor dat de overheid meer grip krijgt op de arbeidsmigratie, door deze migratie beter te reguleren. Iedereen die in Nederland wil werken en geen staatsburger is, dient in het bezit te zijn van een werkvergunning. Afhankelijk van de situatie kan het maximaal aantal werkvergunningen per jaar worden aangepast. Totdat dit op orde is, stoppen we tijdelijk met economische migratie.
	We pakken uitbuiting van arbeidsmigranten hard aan. Werkgevers worden bij een vergunningsaanvraag verplicht om aan te tonen dat zij beslist mensen uit andere landen nodig hebben en voldoende en goede huisvesting beschikbaar is. De migranten worden beschermd tegen werkgevers door niet langer toe te staan dat die ook hun huisbaas zijn. De belastingkorting voor expats verdwijnt.

VOLT

Thema	Standpunten
Werk	We zorgen ervoor dat vaste arbeidscontracten de norm blijven en we zorgen ervoor dat zzp'erschap goed mogelijk blijft.
	We willen meer wederzijdse erkenning van diploma's en kwalificaties voor alle beroepen in Europa dan nu het geval is, in zowel het beroepsonderwijs als in het wetenschappelijk onderwijs.
	We beschermen grenswerkers beter door in Nederland het werklandbeginsel van de Europese Unie standaard toe te laten.
	Daarnaast verhogen we het minimumloon, waarbij we rekening houden met de gevolgen voor het mkb, en we verschuiven de lasten van arbeid naar de grote vermogens
Arbeidsmigratie	We willen Europees-brede standaarden voor sociale zekerheid en arbeidsomstandigheden die goede, menswaardige bescherming bieden aan alle werkenden in Europa.

CU

Thema	Standpunten
Werk	De verschillen tussen zelfstandigen en werknemers in loondienst worden verkleind.
	Reguleer de uitzendsector. De uitzendsector wordt gereguleerd, conform het advies van de commissie-Roemer. Uitzendbureaus moeten een certificaat hebben om actief te mogen zijn, inclusief vestigingseisen en sterke en voldoende handhaving hierop.
	De ChristenUnie stelt voor het minimumloon de komende kabinetsperiode te verhogen naar 60% van het mediane salaris. Dit betekent dat we het minimumloon, boven op de normale verhogingen, met meer dan 10% extra verhogen, waarmee het minimumloon in 2028 uitkomt op bijna € 18 per uur.
	Fiscale voordelen voor zelfstandigen worden in een verstandig tempo afgebouwd.
	Benadrukken het belang van polderen.
	Wij willen dat de oneerlijke concurrentie op loonkosten tussen Nederlandse medewerkers en arbeidsmigranten stopt, bijvoorbeeld door het onmogelijk maken van schimmige flex- en draaideurconstructies en van inhoudingen op het loon. Dat geldt ook voor het omzeilen van arbeidsvoorwaarden in de 'platformeconomie'.
	Bedrijven en overheidsorganisaties met meer dan 25 fte aan personeel worden verplicht om mensen met een arbeidsbeperking in dienst te nemen. Om deze werkgevers te ontzorgen, komt er een regeling voor een begeleidingsbonus.
	Er komt een publiek-privaat bekostigde infrastructuur voor loopbaanbegeleiding en scholingsadvies, waar iedereen een beroep op kan doen tijdens de zoektocht naar nieuw werk.
	Als deze vorm van regulering niet afdoende blijkt te zijn om misstanden tegen te gaan, komt er een vergunningsstelsel voor uitzendbureaus.
Arbeidsmigratie	Sluit een Europees pact voor arbeidsmigratie.
	Om misstanden met arbeidsmigranten te bestrijden, maken we werk van de aanbevelingen van de commissie-Roemer.
	Uitzendbureaus en werkgevers mogen niet langer loon inhouden voor bijvoorbeeld huisvesting. We willen een scheiding tussen bed en baan en willen dat er een einde komt aan de schrijnende situaties van de huisvesting van migranten.
	Regel huisvesting voor arbeidsmigranten regionaal.
	We zetten in op het afschaffen van fiscale regelingen die arbeidsmigratie op een oneerlijke manier bevorderen, zoals de ET-regeling (voor lageloon-migratie) en de 30%-regeling (voor de hogeloon-migratie).
	Er komt een wettelijke verplichting voor werkgevers om bij te dragen aan toegang tot taallessen voor arbeidsmigranten.
	Om misstanden met arbeidsmigranten te bestrijden, maken we werk van de aanbevelingen van de commissie-Roemer.

CDA

Thema	Standpunten
Werk	De flexibilisering op de arbeidsmarkt is doorgeslagen. Te veel mensen werken als schijnzelfstandige, op onzekere oproepcontracten of hebben twee flexbaantjes nodig om fatsoenlijk rond te kunnen komen. Er zijn al belangrijke afspraken gemaakt tussen werkgevers- en werknemersorganisaties en het kabinet. We zetten deze hervormingen door, zodat de vaste baan weer de norm wordt en mensen meer zekerheid krijgen over hun werk en een fatsoenlijk inkomen.
	Wij willen dat er een Persoonlijk Ontwikkel Budget komt voor iedereen. Werknemers, werkgevers en overheid hebben hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid.
	In dat licht past een verhoging van het wettelijk minimumloon.
	We zijn groot voorstander van het delen van winsten met werknemers. We maken een plan om het percentage bedrijven dat aan winstdeling doet binnen vijf jaar te verdubbelen.
Arbeidsmigratie	We willen toe naar een veel gericht beleid op het gebied van arbeidsmigratie met meer oog voor brede welvaart. Arbeidsmigratie legt de grootste druk in aantallen op onze samenleving. Nederland is wat ons betreft geen economisch immigratieland. Nederland moet zelf meer invloed kunnen hebben op hoeveel arbeidsmigranten hier komen werken vanuit Oost-Europese landen. Hiervoor gaan we in Europa het debat aan.
	De druk op onze publieke voorzieningen is te hoog en de misstanden rond laagbetaalde arbeidsmigranten uit Oost-Europa zijn Nederland-onwaardig. De lusten voor een deel van het bedrijfsleven, de lasten voor de samenleving, vaak in andere gemeenten dan waar gewerkt wordt: dat mogen we niet accepteren. 'Geen bed, geen business'. We voeren daarom onverkort de aanbevelingen van het rapport <i>Geen tweederangsburgers</i> van de commissie-Roemer uit. Zo moet een verhuurdersvergunning worden ingevoerd, krijgen uitzendbureaus een meldplicht bij ongelukken en moeten werkgevers de arbeidsmigranten verplicht registreren.
	Positief over bedrijfseffectrapportage.
	Een strenge regeling voor circulaire arbeidsmigratie van buiten de EU voor seizoensarbeid, naar Frans voorbeeld, kan onderdeel zijn van de afspraken met landen rond Europa, waarmee we brede migratiedeals willen afspreken.
	We investeren extra in de capaciteit van de Nederlandse Arbeidsinspectie om misstanden rond arbeidsmigranten sneller op te sporen en harder aan te pakken.
	We pakken onbetrouwbare uitzendbureaus aan met een nieuw toelatingsstelsel onder strenge voorwaarden, om hun verdienmodel rond laagbetaalde arbeid onderuit te halen en de arbeidsomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren.

BBB

Thema	Standpunten
Werk	Voor iedere werkende inwoner moet een arbeidsongeschiktheidsverzekering zijn.
	Loonkloof tussen mannen en vrouwen verdichten.
	Sociale uitkeringen en minimumloon verhogen.
	Kansrijke asielzoekers zonder verblijfsstatus moeten betaald kunnen werken of stage lopen. Van de opbrengsten vloeit een gedeelte terug naar de opvangkosten.
	Nationaal werkgarantie- en omscholingsfonds voor mensen met banen met minder toekomstperspectief.
	Nieuwe pensioenwet terugdraaien.
	Pensioengerechtigden en pensioendeelnemers krijgen invloed op de keuzes die pensioenfondsen maken op het gebied van beleggingsdoelen.
Arbeidsmigratie	Buitenlandse werknemers en studenten die een meerwaarde hebben voor de Nederlandse economie zijn welkom en krijgen een Orange Card waarmee ze tijdelijk in Nederland kunnen werken of studeren.
	Kansrijke asielzoekers die nog geen verblijfsstatus hebben, moeten betaald kunnen werken of stage kunnen lopen.
	Bij een arbeidsgeschikte situatie doet een asielzoeker na één jaar verblijf een opleiding, vrijwilligerswerk of heeft een verdienende baan.
	We zorgen ervoor dat niemand buiten zijn schuld onder het bestaansminimum terechtkomt en verhogen, op lange termijn, de sociale uitkeringen en het minimumloon. We houden daarbij rekening met de inflatie en de gestegen kosten van levensonderhoud. Zo zorgen we voor bestaanszekerheid.

FVD

Thema	Standpunten
Bestaanszekerheid	AOW-leeftijd terug naar 65 jaar.
	Pensioenwet intrekken.
	We verlagen de lasten voor mkb en zzp en maken een eind aan de regelzucht van de overheid. De grens voor de hoge VPB gaat omhoog naar 1 miljoen euro en de zelfstandigenaftrek wordt verhoogd naar 15.000 euro. Radicale vereenvoudiging belasting-, premie- en toeslagenstelsel. We stellen een belastingvrije voet in van 30.000 euro voor iedere werkende Nederlander en brengen de btw terug omlaag naar 6% en 19%, zodat werken weer gaat lonen en de horeca, de detailhandel en de dienstensector weer kunnen aantrekken.
	Via detacheringsconstructies en schimmige uitzendbureaus worden onderbetaalde chauffeurs geronseld en schijnconstructies opgezet om de regels te ontwijken. Door betaling onder de minimumloongrens, in de praktijk niets anders dan uitbuiting, ontstaat oneerlijke concurrentie. Er moet worden gehandhaafd op chauffeursopleidingen, bijscholing en minimale talenkennis, zodat ongekwalificeerde Oost-Europese chauffeurs geen gevaar meer vormen op onze wegen.
	Aanpak van onderbetaalde buitenlandse chauffeurs, schijnconstructies, illegale uitzendbureaus.
Arbeidsmigratie	Green Card naar Amerikaans model voor tijdelijke werkvergunningen, gericht op het versterken van de Nederlandse economie en samenleving.
	Asielbeleid met als uitgangspunt opvang in de regio en terugkeer naar het land van herkomst.
	Geen asioldwangwet, geen verplichte plaatsing azc's.
	Illegaliteit strafbaar stellen.
	Dubbele paspoorthouders bij misdrijven het Nederlands paspoort ontnemen.
	Herinvoering grenscontroles.

JA21

Thema	Standpunten
Werk	Een effectiever instrument dat moet leiden tot een betere matching tussen mbo-opleidingen en onze arbeidsmarkt.
	Loondoorbetaling bij ziekte voor kleine bedrijven terugbrengen naar één jaar.
	De bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) niet versoberen.
	Arbeidsomstandigheden voor laag- en ongeschoold werk ook zo inrichten dat het werk door ongeschoolde Nederlanders kan worden gedaan.
	Bijstand die niet alleen bestaat uit inkomensvoorziening maar ook uit werk.
	Gratis kinderopvang.
	Meer werken aantrekkelijker maken voor niet-werkende partners, senioren en parttimers.
	Geen verhoging van het minimumloon.
Arbeidsmigratie	Beheersbare arbeidsmigratie met het Nederlandse belang als leidraad.
	Stoppen met ongereguleerde arbeidsmigratie: herinvoering tewerkstellingsvergunningen voor werknemers uit de EU en de EER in overeenstemming met vraag en aanbod per sector.
	Aanscherping en strenge handhaving van inschrijvingsplicht bij gemeenten.
	Woonmistanden en uitbuiting hard aanpakken: streng controleren en handhaven op overbewoning, aanpakken malafide verhuurders en uitzendbureaus, invoering verhuurdersvergunningen, huisvesting zoveel mogelijk op terrein van de werkgever in plaats van in woonwijken.
	Verdringing van Nederlandse werknemers tegengaan.
	Toegang tot sociale voorzieningen maximaal beperken.
	Een einde maken aan de vreemde contradictie in terminis 'werkloze arbeidsmigrant': bij baanverlies vervalt de verblijfsgrond en is terugkeer het antwoord.
	Illegale arbeid bestrijden: hogere boetes en strengere handhaving op het tewerkstellen van illegalen, met terugwerkende kracht innen van belastingen en premies van illegale arbeiders en werkgevers.
	Geen laaggeschoolde arbeidsmigratie van buiten de EU.
	Arbeidsmigratie niet als 'ruilmiddel' inzetten voor het terugnemen van onderdanen door landen buiten de EU.
	Voorkomen dat arbeids- en asielmigratie vermengd raken: uitgeprocedeerden niet laten blijven indien deze een baan hebben zoals in Duitsland gebeurt, niet loslaten van geldende voorwaarden voor werken door asielzoekers.
	Minder afhankelijkheid van arbeidsmigratie door betere benutting Nederlands arbeidspotentieel: honderdduizenden arbeidsmigranten met 400.000 Nederlanders in de bijstand is niet uit te leggen.
	Onze eigen jongeren weer opleiden voor krapteberoepen: bouw, logistiek, transport, techniek en zorg.
	Hoogopgeleide kennismigranten met economische en maatschappelijke meerwaarde voor Nederland welkom heten.

D66

Thema	Standpunten
Werk/ Bestaanszekerheid	Er komt de mogelijkheid om in specifieke sectoren een uitzendverbod in te kunnen voeren. D66 wil dat dit instrument kan worden ingezet, indien er geen verbetering zichtbaar is en grote misstanden in specifieke sectoren blijven voortbestaan bij inzet van uitzendkrachten.
	Er komt een certificeringssysteem voor uitzendbureaus met publiekrechtelijke handhaving door de Nederlandse Arbeidsinspectie.
	We introduceren een arbeidscommissie voor kwetsbare werknemers - een publiek loket - waar werkgevers en werknemers terecht kunnen met vragen over de interpretatie van arbeidswetgeving en bemiddeling bij geschillen hierover.
	Door het minimumloon en de uitkeringen flink te verhogen leven minder mensen en kinderen in armoede. We schaffen de toeslagen af en maken een nieuwe start met een basisbedrag voor iedere volwassene. We laten werken meer lonen en we voeren daarbij ook een financieel urenvoordeel in voor wie meer dan drie dagen per week werkt.
	We verhogen het minimumloon naar ten minste € 17,50 in 2028, de bijstand stijgt volledig mee.
	We verhogen het minimumjeugdloon, zodat iedereen vanaf achttien jaar recht heeft op het volledige minimumloon.
	We maken kinderopvang bijna gratis.
	Bij het vinden van werk is het belangrijk dat iedereen de ondersteuning krijgt die het best bij die persoon past. Dit vraagt om het vereenvoudigen en toegankelijk maken van de re-integratiehulp en het wegnemen van de bestaande schotten. Stel bijvoorbeeld jobcoaching beschikbaar voor een bredere doelgroep, zoals mensen in de WIA en bijstand.
	Niet voor iedereen is een reguliere baan een optie. Als er geen zicht is op de stap naar betaald werk moet er meer ruimte zijn voor maatwerk. Dat kan zijn in de vorm van vrijwilligerswerk met behoud van uitkering. Voor anderen kan een plek bij beschermt werk of een basisbaan veel betekenen.
	We verlagen de werkgeverspremies voor de laagste inkomens, zodat het aantrekkelijker wordt voor werkgevers om mensen die moeilijk aan het werk komen, in dienst te nemen.
	We verruimen voor iedere bijstandsgerechtigde de mogelijkheid om tijdelijk tot het minimumloon bij te verdienen naast de uitkering, om via deeltijdwerk de stap naar een reguliere baan te zetten. Ook moet het gemakkelijker worden om een opleiding te volgen of vrijwilligerswerk te doen in de Participatiewet.
	De Onafhankelijke commissie toekomst arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS) komt begin 2024 met een advies over een stelsel voor langdurige ziekte en arbeidsongeschiktheid. Dit advies moet ter hand worden genomen om het stelsel van arbeidsongeschiktheid aan te passen.
	Maak de opbrengsten van investeringen in preventie inzichtelijk en laat het een verplicht onderdeel zijn van arbodiensten.
	In lijn met het arbeidsmarktakkoord verkleinen we daarom de verschillen in de fiscaliteit en de sociale zekerheid tussen verschillende vormen van werk om concurrentie op basis van arbeidsvoorwaarden te voorkomen. Hierdoor wordt de aard van het werk bepalend voor de vorm van de arbeidsrelatie, in plaats van de kosten.
	Daarom werken we naar een stelsel van sociale zekerheid voor alle werkenden. Als eerste stap voeren we een betaalbare collectieve arbeidsongeschiktheidsverzekering in voor zelfstandigen, zoals geadviseerd door de Stichting van de Arbeid.

	We pakken schijnzelfstandigheid hard aan.
	Bij het afsluiten van cao's moeten alle werkenden voor wie de cao gaat gelden beter worden betrokken, ook niet-leden.
	Na implementatie van de pensioenhervorming wil D66 keuzevrijheid binnen het pensioenstelsel uitbreiden.
	We verhogen de boete voor bedrijven die discrimineren in hun werving en selectie. Ook gaan we de mogelijke discriminerende werking tegen van algoritmes bij werving en selectie. Als uitzendbureaus of makelaars de vraag krijgen Nederlanders van kleur buiten de deur te houden, wordt nog vaak aan dat verzoek voldaan.
	De overheid werkt niet met dienstverleners, bemiddelaars of andere bedrijven die discrimineren. Als uitzendbureaus of mogelijke opdrachtnemers zich schuldig hebben gemaakt aan discriminatie, verleent de overheid deze bedrijven geen opdrachten totdat zij waarborgen hebben ingebouwd. Hier komt toezicht op.
Arbeidsmigratie	Bedrijfseffectrapportages worden zowel voor arbeidsmigratie binnen als buiten de Europese Unie verplicht. Dit brengt de sociale effecten van nieuwe bedrijvigheid en de bijbehorende arbeidsmigratie in beeld, bijvoorbeeld op het gebied van woningvraag en sociale voorzieningen.
	D66 wil de positie van grenswerkers versterken. In steden als Maastricht, Nijmegen en Enschede kun je op de fiets vanuit België of Duitsland naar je werk, maar staan regels in de weg. We halen belemmeringen in de fiscaliteit en sociale zekerheid voor werkgever en werknemer weg om grenswerken makkelijker te maken. Zo worden grenseffectenrapportages verplicht voor nieuw beleid, onderzoeken we of het werklandbeginsel verder kan worden versterkt, waardoor mensen recht hebben op sociale voorzieningen in het land waar ze werken, en worden grensinformatiepunten uitgebreid.
	Op dit moment kunnen arbeidsmigranten van buiten de Europese Unie voor laagbetaald werk een werkvergunning krijgen in sommige lidstaten. Wat er dan vaak gebeurt, is dat een uitzendbureau uit die lidstaat deze arbeidsmigrant 'uitleent' in Nederland. Dit is een schijnconstructie en misbruik van het vrij verkeer van werknemers binnen de Europese Unie. D66 wil er in Europees verband voor zorgen dat deze route niet langer mogelijk is. De verhoging van het minimumloon helpt daarbij: dat maakt Nederland minder aantrekkelijk voor sectoren die drijven op goedkope arbeid.
	Gemeenten worden extra ondersteund bij de handhaving van wetgeving ter verbetering van de huisvesting van arbeidsmigranten in het kader van de Wet goed verhuurderschap.
	Er komt een certificeringssysteem voor uitzendbureaus met publiekrechtelijke handhaving door de Nederlandse Arbeidsinspectie. Naar Duits voorbeeld wil D66 de mogelijkheid om in specifieke sectoren uitzenden helemaal te kunnen verbieden, wanneer misstanden niet voldoende kunnen worden voorkomen met dit certificeringstelsel. Werknemers moeten dan in dienst zijn, wat leidt tot een minder groot risico op uitbuiting. Hierdoor zal het aantal arbeidsmigranten in deze sectoren waarschijnlijk ook afnemen.
	De commissie-Roemer heeft aanbevelingen gedaan om mistanden bij arbeidsmigratie aan te pakken. Daar gaan we sneller mee aan de slag. Daarom komt er een vergunningssysteem voor uitzendbureaus met publiekrechtelijke handhaving door de Arbeidsinspectie.
	Werkgevers gaan bijdragen aan de mogelijkheid van het volgen van een basiscursus Nederlands voor arbeidsmigranten.

Partij voor de Dieren

Thema	Standpunten
Werk	We zorgen ervoor dat alle bedrijven gaan bijdragen aan de samenleving en niet meer zo makkelijk weggkomen met profiteren en het afwentelen van kosten op de samenleving. Dat doen we onder andere met een wettelijke zorgplicht en klimaatplicht voor bedrijven en door vrijwillige afspraken en vrijblijvende akkoorden te vervangen door regels en verplichtingen.
	Het lage tarief van de inkomstenbelasting wordt verlaagd en het hoge tarief wordt verhoogd. Topverdieners gaan meer bijdragen aan de samenleving, via een derde schijf met een hoger tarief voor de inkomstenbelasting. Mensen met een hoog inkomen profiteren relatief veel van de basisvoorzieningen (zoals goed onderwijs en infrastructuur). Het is niet meer dan redelijk om van hen een eerlijke bijdrage te vragen.
	Omdat de inflatie de bestaanszekerheid bedreigt, verhogen we het minimumloon naar 16 euro per uur. Aangezien de inflatie niet verdwenen is, hanteren we de vuistregel dat het minimumloon meebeweegt met de andere inkomens en minimaal 60% van het mediane inkomen in Nederland is. Uitkeringen, waaronder de AOW, WIA, Wajong en bijstand, stijgen mee.
	We schaffen het minimumjeugdloon af vanaf 18 jaar: volwassenen dienen ook een volwassen loon te krijgen.
	We schrappen daarom de kostendelersnorm en partnertoets. Bijverdienen wordt mogelijk voor mensen in de bijstand. En we eisen geen tegenprestatie meer van mensen met recht op bijstand.
	De versoering van het vangnet voor jongeren met een beperking (de Wajong) draaien we terug. De overheid regelt waar nodig een zinvolle en nuttige dagbesteding met zo mogelijk doorgroeimogelijkheden naar een passende betaalde baan.
	Mensen die gedeeltelijk arbeidsongeschikt worden, krijgen recht op een uitkering (WIA) vanaf 15% arbeidsongeschiktheid.
	Kinderopvang wordt gratis voor mensen met een laag inkomen. De arbeidseis, dat beide ouders moeten werken om in aanmerking te komen, wordt afgeschaft.
	Zelfstandigen hoeven hun sociale zekerheid niet langer op te geven om concurrerend te zijn. Er komt een publieke voorziening voor arbeidsongeschiktheid en pensioen voor alle zelfstandigen, waar de opdrachtgevers aan meebetalen.
	We starten een pilot met verschillende vormen van een basisinkomen.
	We beperken het aantal verschillende arbeidscontracten tot vaste en tijdelijke contracten voor regulier werk, het uitzendcontract om ziekte of grote drukte op te vangen, en het zelfstandigencontract voor zzp'ers.
	Uitzendkrachten krijgen recht op dezelfde arbeidsvoorwaarden als andere werknemers. We bestrijden schijnzelfstandigheid en het dwingen van medewerkers om zzp'er te worden.
	We voeren een vergunningsplicht in voor uitzendbureaus om de wildgroei van uitzendbureaus met een bedenkelijke manier van werken een halt toe te roepen.
	De Arbeidsinspectie geven we een breder mandaat om zelf onderzoek te doen en te handhaven op de naleving van cao-lonen, discriminatie en sociale veiligheid. De Arbeidsinspectie gaat daarbij ook nadrukkelijk in gesprek met medewerkers.
	Zolang er sprake is van flexwerk, richten we een landelijk fonds op voor de flexwerkers van platformbedrijven. Uit dit fonds worden de premies van arbeidsongeschiktheidsverzekeringen en pensioenen van de flexwerkers betaald. Het fonds wordt grotendeels door platformbedrijven gevuld en aangevuld door het Rijk. (Inter)nationale platformbedrijven die deze voorwaarden niet accepteren, wordt de

	toegang tot de Nederlandse markt geweigerd. Relevante wet- en regelgeving wordt aangepast, of indien nodig gemaakt.
	Werkzoekenden kunnen makkelijker vrijwilligerswerk en stages doen, ook als dat werk niet direct op terugkeer naar de arbeidsmarkt is gericht. Deze activiteiten tellen voortaan mee als zinvolle voorbereiding op terugkeer naar de arbeidsmarkt.
	Er komt een recht op werk voor mensen met een arbeidsbeperking en een nieuw type sociale werkvoorziening die zorgt voor betekenisvol werk dicht bij huis, met voldoende begeleiding en een volwaardig inkomen. We zorgen ervoor dat gemeenten niet hoeven te bezuinigen op sociaal werk en kunnen zorgen voor kwaliteit en continuïteit. Er komt ook aandacht voor neurodiversiteit op de werkvloer en het geschikt maken van de werkvloer voor neurodivergente mensen.
Arbeidsmigratie	Arbeidsmigranten en Nederlandse werkenden worden niet langer tegen elkaar uitgespeeld. Gelijk loon en gelijke rechten voor gelijk werk, wordt de norm.
	We stoppen met subsidies en belastingvoordelen om werknemers naar Nederland te halen, zoals de expatregeling.
	Arbeidsmigranten gaan we beter beschermen tegen uitbuiting, met strenge eisen aan woningen, waaronder het recht op een slaapkamer die ze niet hoeven te delen.
	Commerciële bedrijven mogen niet langer zowel werkgever als huisbaas zijn van arbeidsmigranten.
	Er moet een onderzoek komen tot herinvoering van tewerkstellingsvergunningen voor werknemers van binnen de Europese Economische Ruimte (EER). Dit systeem bestaat nu al voor werknemers van buiten de EER. Nederland gaat zich hier in Europa hard voor maken.
	Slachthuizen behoren tot de grootste uitbuiters van kwetsbare arbeidsmigranten van Nederland. Daarom moet de Arbeidsinspectie meer prioriteit geven aan de controle van slachthuizen.

PVV

Thema	Standpunten
Werk/Bestaanszekerheid	1. Verlaging btw op boodschappen van 9% naar 0 2. Verlagen energierekening (lagere belasting en btw) 3. Verlagen sociale huren 4. Verhogen wettelijk minimumloon 5. Verhogen van de huurtoeslag 6. Afschaffen van het eigen risico in de zorg 7. Verlaging van de brandstofaccijnzen 8. Verhoging ouderenkorting 9. Handhaven IOAOW › Schrappen vliegtax
	Geen onnodige extra regels en verplichtingen voor zzp'ers: betaalbaar vrijwillig verzekeren arbeidsongeschiktheid en pensioen.
	Geen EU-bemoeienis met Nederlandse sociale zekerheid en arbeidsmarkt.
	Sociaal en beschut werk voor mensen met een arbeidsbeperking beschermen.
	Terugdraaien Wet toekomst pensioenen.
Arbeidsmigratie	Stop toestroom arbeidsmigranten: invoering tewerkstellingsvergunningen.
	Asielstop en algeheel restrictief immigratiebeleid.
	Opt-out EU-regelgeving asiel en migratie, opzeggen VN-Vluchtelingenverdrag.
	Introductie tewerkstellingsvergunning voor EU-onderdanen.
	Forse beperking van het aantal buitenlandse studenten.
	Permanente bewoning van vakantiewoningen toestaan.

SGP

Thema	Standpunten
Werk/Bestaanszekerheid	Dat in overleg met de sociale partners een langjarig perspectief op arbeidskrapte wordt ontwikkeld.
	Een hervorming van het belasting- en toeslagenstelsel, waarbij wordt toegewerkt naar afschaffing van toeslagen.
	Voor werkgevers wordt het daarnaast makkelijker personeel aan te nemen, onder andere door de loondoorbetalingsplicht te bekorten en de transitievergoeding te vereenvoudigen.
	Voor hen die niet (meer) kunnen werken, dienen er voldoende beschutte werkplekken te zijn.
Arbeidsmigratie	Daarom is de invoering van een migratiequotum noodzakelijk. Voor asielmigratie wordt gewerkt met een streefcijfer met bovengrens, voor studiemigratie en arbeidsmigratie van buiten de EU gaan heldere quota gelden. Dat arbeids- en studiemigratie op nationaal en Europees niveau wordt beperkt, onder meer om uitbuiting tegen te gaan en de overbelaste woningmarkt te verlichten.
	Dat Nederland zich binnen de Europese Unie inzet voor een opt-out voor lidstaten op het asieldomain, zodat er ruimte ontstaat om eigen asielbeleid te voeren.
	Dat de eis dat asielzoekers maximaal 24 weken per jaar mogen werken vervalt, zodat zij gedurende het hele jaar een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving én aan de eigen opvangkosten.
	Er is een speciaal werkoffensief nodig om de vele niet-westerse bijstandsgerechtigden aan de bak te helpen. Kansrijke asielzoekers moeten voortaan al drie maanden na hun asielaanvraag toegang tot de arbeidsmarkt krijgen; voor asielzoekers van wie de kans zeer klein is dat zij hier mogen blijven, wordt dat negen maanden.

DENK

Thema	Standpuntn
Werk/bestaans-zekerheid	DENK verlaagt de belasting op werk.
	Voor het verplichten dat bonussen evenredig onder werknemers worden uitgekeerd.
	Denk wil dat ouders hun werk en de zorg voor hun kinderen beter met elkaar kunnen verenigen. Denk is daarom: voor het verhogen van de kinderopvangtoeslag, zodat kinderopvang beter betaalbaar wordt.
	DENK vindt dat wettelijke barrières bij het aannemen van personeel moeten worden weggenomen, zodat het midden- en kleinbedrijf voor meer banen zorgt in Nederland. Denk is daarom: Voor gecollectiviseerde loondoorbelasting bij ziekte voor ondernemers met minder dan tien personeelsleden.
	Een arbeidsmarkt die steeds meer betreden wordt door zelfstandigen, vraagt bijvoorbeeld om vangnetten voor Nederlanders zonder klassieke arbeidsovereenkomst. DENK wil dan ook budget vrijmaken voor een betaalbare en goed ingerichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen op de arbeidsmarkt.
	Een verzekeringsfonds voor arbeidsongeschiktheid en pensioen sparen wordt aantrekkelijker voor zzp'ers. Denk is voor het invoeren van een verplichte verzekering voor arbeidsongeschiktheid voor zzp'ers, waarbij de overheid zorg draagt voor de financiële draagbaarheid. Voor het vergroten van het pensioenbewustzijn bij zzp'ers, en voor het vergroten van de fiscale aantrekkelijkheid van het sparen voor een eigen pensioen.
	Vóór het invoeren van een R-register voor aantoonbaar discriminerende uitingen, zodat werken bij de overheid voor mensen die discrimineren in vergrote mate onmogelijk wordt, want de overheid geeft wat DENK betreft het goede voorbeeld.

NSC

Thema	Standpunten
Werk/Bestaanszekerheid	De eenvoudigste route naar bestaanszekerheid is via de route van werk. We streven naar een economie en een arbeidsmarkt waaraan iedereen naar vermogen bijdraagt. Daar past geen tweedeling bij tussen goed verzekerde mensen met een arbeidscontract en een schil van onderverzekerde flexibele arbeidskrachten zonder perspectief. Werkzekerheid vraagt bovendien om een sterke economie met een florerend midden- en kleinbedrijf en een duurzame industrie. Dit betekent dat we ook het ondernemerschap in de samenleving moeten koesteren.
	De weg naar een toekomstbestendige en eerlijke arbeidsmarkt is gewezen door de commissie Regulering van Werk (2020). Wij beschouwen deze adviezen als de basis voor een nieuw sociaal contract tussen werkgevers, werknemers en zelfstandigen. Dit betekent dat normale dienstverbanden de norm worden. Uitzendarbeid is voorbehouden voor 'piek en ziek' en zelfstandigen krijgen duidelijkheid over de kaders waarbinnen zij kunnen ondernemen. De fiscale en sociale behandeling van werknemers, uitzendkrachten en zelfstandigen wordt zo veel mogelijk gelijkgetrokken, zodat uitzendbureaus en zelfstandigen niet met werknemers concurreren op arbeidsvoorwaarden. Het ontslagrecht wordt toekomstbestendig en rechtszekerheid geborgd voor werkenden en werkgevers.
	De bestaande Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (DBA) moet van tafel, omdat het stelsel om verkapte dienstverbanden tegen te gaan in de praktijk niet werkt. Er moeten heldere en meetbare criteria komen voor de relatie tussen zelfstandigen zonder personeel en hun opdrachtgevers. Deze criteria moeten zekerheid bieden voor alle betrokken partijen en handhaafbaar zijn voor toezichthoudende instanties (Belastingdienst, Arbeidsinspectie).
	Werkgevers en werknemers zijn samen verantwoordelijk voor het op peil houden van kennis en vakmanschap en voor 'van-werk-naar-werk'-trajecten bij ontslag. De transitievergoeding wordt meer gericht op het faciliteren van een overstap naar nieuw werk en daarom voortaan gestort in het persoonlijk ontwikkelbudget van werkenden.
	We pleiten ervoor om (naar Deens model) 'leerpaden' te ontwikkelen voor de top 10-functies met een groot personeelstekort. UWV en de gemeentelijke diensten stellen middelen ter beschikking voor de bekostiging van deze leerpaden, indien het persoonlijk ontwikkelbudget van mensen niet toereikend blijkt te zijn. Kies je voor een van de leerpaden, dan wordt de sollicitatieplicht in de WW opgeschort.
	Voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (langdurig werklozen, gedeeltelijk arbeidsgeschikten) komt er een hernieuwd aanvalsplan. Het moet voor werkgevers veel aantrekkelijker en eenvoudiger worden om mensen uit deze doelgroep in dienst te nemen (door omscholing, no-riskpolis, loonkostensubsidie, jobcoaching etc.). Het aantal beschutte plaatsen in de sociale werkvoorziening wordt uitgebreid.
Arbeidsmigratie	Voor arbeidsmigratie geldt dat Nederland heeft ingestemd met het vrije verkeer van werknemers in de EU. De afgelopen jaren zijn te weinig voorwaarden gesteld om dat in goede banen te leiden. Op deze stroom migranten kunnen we vooral grip krijgen door bestaande wet- en regelgeving beter te handhaven.
	We stellen strikte eisen aan de arbeidsvoorwaarden, arbeidsomstandigheden, huisvesting (basisregistratie) van arbeidsmigranten en handhaven deze strikt. We bepleiten een betere regulering van de uitzendsector en een harde aanpak van malafide uitzendconstructies. Een ingroeistelsel voor sociale zekerheid kan noodzakelijk zijn om te voorkomen dat Nederlandse sociale voorzieningen een magneet vormen.
	We worden selectiever bij de acquisitie van nieuwe bedrijven die een groot beslag leggen op fysieke en milieuruimte (zoals de 'distributiedozen') en waarbij vacatures vooral bezet zullen worden door nieuwe groepen arbeidsmigranten. De toegevoegde waarde voor de brede Nederlandse welvaart moet dus een criterium worden in het vestigingsbeleid.

	Binnen de EU verkennen we hoe we meer grip kunnen krijgen op arbeidsmigratie, zoals grensoverschrijdende detachering. Onder bepaalde omstandigheden moeten lidstaten weer de mogelijkheid krijgen om de instroom van arbeidsmigranten te reguleren.
	Arbeidsmigranten van buiten de EU willen we selectief toelaten op basis van wat de Nederlandse arbeidsmarkt nodig heeft. Hiervoor kan een puntensysteem naar het Canadese model worden ingesteld, al dan niet samen met andere landen, waarbij bij de toelating van migranten onder andere hun leeftijd, opleiding, ervaring en talenkennis worden meegewogen.
	De instroom van expats voor bedrijven wordt zo veel mogelijk beperkt tot specialisten met kennis en expertise die onvoldoende in Nederland aanwezig zijn. We beperken de fiscale voordelen voor expats en andere werknemers die vanuit een ander land in Nederland komen werken (de regeling extraterritoriale kosten en de regeling die 30% van het loon onbelast laat) sterk in, zonder het aantrekken van buitenlandse investeringen in de reële economie te ondermijnen.
	We verruimen de mogelijkheid voor asielzoekers met een zeer grote kans op een verblijfsstatus om aan het werk te gaan. We willen de baankansen voor statushouders samen met werkgevers, het onderwijs en de gemeenten vergroten, onder meer door combinaties van leren en werken in de praktijk aan te bieden.